Algemene beschouwingen begroting 2027 en collegeprogramma:

Voorzitter,

Bent u al bijgekomen van de historische overwinning van de Democraten? Bij DG dachten we even weer in het nieuws te zijn. Maar gelukkig ook wat meer gezond verstand in de VS. Laat ik maar snel weer bescheiden doen, want alleen samen kunnen we meer mogelijk maken!

Ik hoop dan ook dat mijn eerste termijn de start is van een goed gesprek vandaag. Hoe paradoxaal ook, zelfs een goed gesprek begint met een monoloog. Maar weet dat ik daarna met de grootste interesse zal luisteren naar ieders inbreng. We hebben echt elk goed idee nodig om Gorinchem sterker te maken.

Allereerst applaus voor het college en het ambtelijk apparaat. In korte tijd ligt er een collegeprogramma. En natuurlijk hebben we daar als coalitie vooraf een beetje naar gekeken, maar zeker niet alles dichtgetimmerd. Dat past bij de balans die we zoeken: positief dualistisch en samenwerken met de hele raad.

Naast applaus ook aanmoedigingen. En dat verwacht ik in het bijzonder van de ChristenUnie. Want onderscheidde de CU zich niet ooit met de zalige slogan: geloven, durven, doen? Natuurlijk mist de heer Krol dan het geloof in de titel van het collegeprogramma, maar wij nodigen hem uit dat niet alleen aan het CDA over te laten. En vooral met ons mee te doen.

Voorzitter, naast tastbare zaken zoals woningen, grofvuil ophalen en nieuwe voorzieningen streven wij drie belangrijke bewegingen na: investeren in mensen, werken voor en met de stad en een sterkere gemeentelijke organisatie.

Deze begroting is wat ons betreft vooral kwartier maken. Want in 2027 moeten nog heel wat lastige knopen worden doorgehakt. Bij de taakstellingen hebben we het lastigste voor het laatst bewaard. En tegelijk willen we woningen, scholen, een cultuurhuis, het Natuurcentrum behouden en nog veel meer. Dat wordt puzzelen.

Daarom willen wij dat we die keuzes in samenhang bekijken. Niet steeds losse voorstellen over bijvoorbeeld een zwembad of sporthal, zonder te overzien wat dat betekent voor andere ambities. En daarbij geldt: het bestuur bestuurt, ambtenaren adviseren en de raad bepaalt. En als je dat als ambtenaar liever zelf doet, ik ken dat gevoel voorzitter, dan kun je altijd een eigen partij oprichten. Hartstikke lollig!

Vanuit diezelfde blik zijn wij niet zo happig op Smart Delta. Goed dat die toch wat vage uitgave nog niet structureel in de begroting staat. Als ik door Gorinchem loop, vraagt niemand mij naar Smart Delta. Wel naar woningen, speeltuinen, het cultuurhuis of bestaanszekerheid. Natuurlijk is regionale samenwerking belangrijk. Maar graag vanuit een heldere visie en met een scherpe kosten-batenanalyse.

Dan onze drie bewegingen.

1. Investeren in mensen, niet alleen in zorg

Voorzitter, de zorg wordt duurder, de behoefte aan ondersteuning groeit en professionele zorg wordt schaarser. Natuurlijk moeten we die zorg goed organiseren. Maar daarmee komen we er niet.

Wij willen meer investeren aan de voorkant. In gezondheid, welzijn, sport, cultuur, ontmoeting en talentontwikkeling. Niet als leuke extraatjes, maar omdat mensen die ergens bij horen, elkaar kennen en actief blijven vaak ook langer zelfstandig en gezond kunnen leven.

Er gebeurt in verenigingen, buurthuizen en bijvoorbeeld culturele activiteiten veel meer goeds dan alleen de primaire activiteit. Dat zie je niet altijd direct terug in de begroting. Soms komen de baten pas jaren later, op een heel andere begrotingspost.

Wij zijn daarom blij met de aandacht voor preventie, sterke wijken en voorzieningen zoals het Odensehuis.

Maar hoe gaat het college deze omslag concreet maken? Wat betekent dit voor onze investeringen en samenwerking met verenigingen en maatschappelijke partners?

Wat ons betreft niet eerst jarenlang beleid maken. Ga met die partners aan de slag, kijk waar relatief kleine investeringen veel kunnen betekenen. Ook hier weer geloven, durven en doen maar ook, leer ervan en stel bij. En laten we sport, cultuur en welzijn vooral niet alleen beoordelen op lagere zorgkosten. Ze hebben ook een grote eigen waarde.

En voorzitter, kijk ook eens opnieuw naar onze brede scholen. Zijn die ooit wel echt breed benut? Volgens DG liggen daar kansen als het mevrouw Hamann die ons daar goed aan herinnerde.

2. Niet alleen vóór, maar vooral mét de stad

In Gorinchem lopen ontzettend veel betrokken inwoners, ondernemers en verenigingen rond met goede ideeën. Toch zijn we als overheid nogal eens gewend eerst zelf een plan te bedenken en daarna te vragen wat inwoners ervan vinden.

Dat kan anders. Niet alleen vragen: wat vindt u van ons plan? Maar ook: wat heeft u voor ogen en hoe kunnen wij helpen? Daarnaast willen wij niet alleen inwonersparticipatie, maar ook overheidsparticipatie. Soms is de gemeente aan zet, maar soms zijn dat inwoners of organisaties en doet de gemeente mee. Dat vraagt wel een andere houding. Minder denken vanuit regels, meer vanuit de bedoeling. En vooral de stad kennen. Echt contact maken. Een RIB waarin staat, wij hebben geen tijd voor overheidsparticipatie mag dus in de versnipperaar.

Wij zijn blij met het wijkgericht werken en de wijkwethouders. De eerste tekenen zijn goed. Wethouders die naar buiten gaan, mensen opzoeken en het gesprek aangaan. Tof om te merken! Een wijkwethouder wordt succesvol als bewoners ook merken dat er beter wordt geluisterd en sneller wordt gehandeld. En laten we vooral de wijkbudgetten samen *met* de inwoners bestemmen.

Dus onze aanmoediging: blijf naar buiten gaan. Maak samenwerken en netwerken normaal in de hele organisatie. Niet naar binnen keren en denken het allemaal zelf te weten. En een RIB waarin staat dat we geen tijd hebben voor overheidsparticipatie, mag wat ons betreft rechtstreeks de versnipperaar in.

3. Een sterke gemeente begint bij een sterke organisatie

Voorzitter, misschien niet het meest spannende onderwerp voor inwoners, maar wel bepalend voor wat we kunnen waarmaken.

Wij steunen het versterken van de ambtelijke organisatie. Maar daar hoort nadrukkelijk iets bij: meer eigen mensen moet uiteindelijk ook leiden tot minder externe inhuur.

We moeten kennis en ervaring weer binnen onze eigen organisatie opbouwen. Mensen die de stad kennen en ook na afloop van een project blijven.

De begroting laat gelukkig een beweging in de goede richting zien. Maar we zijn er nog niet. Wij verwachten van het college een concrete aanpak met meetbare doelen om de inhuur verder terug te brengen.

En laten we ook slimmer werken. Datagedreven, met kunstmatige intelligentie waar dat helpt. Niet om afstand te creëren, maar juist om tijd vrij te maken voor beter contact met de stad.

Voorzitter, voordat ik afsluit nog vier punten.

Allereerst het gehandicaptenbeleid en de inclusieve speeltuinen. Houd daar de aandacht op, en betrek vooral de mensen om wie het gaat, zeker nu er geen platform is.

Dan wonen. Dat willen we graag raadsbreed een impuls geven. We zijn blij met de versnelling van de stadsvernieuwing, maar willen ook kijken hoe we onze sociale huurwoningen beter kunnen inzetten. Meer kansen voor jongeren, mogelijkheden voor Gorcumers met bepaalde beroepen en ouderen helpen om passend te verhuizen. Daarvoor dienen we een motie in, zodat we de mogelijkheden eerst goed op een rij krijgen.

En tot slot de dieren. Die verdienen eerlijk gezegd meer aandacht. Geen dik beleidsstuk, maar gewoon eens in beeld brengen wat we als gemeente kunnen doen, wat we al doen en hoe we bij onze plannen beter rekening houden met dieren. Ook daarvoor een motie. Maar ook een oproep aan onze inwoners, houdt svp rekening met onze dieren door als u dan toch nog actief aan het afkicken bent van het knalvuurwerk, dan hooguit oudjaarsnacht.

Voorzitter, ik hoop vooral dat we over vier jaar niet alleen een aantal mooie projecten hebben gerealiseerd, maar dat er ook echt iets is veranderd. Dat inwoners en ondernemers de gemeente meer naast zich voelen staan. Dat verenigingen sterker zijn geworden. Dat we investeren in mensen voordat problemen groot worden. En dat we dit doen met een slagvaardige organisatie, meer eigen mensen en minder onnodige kosten.

Niet: de gemeente maakt alles mogelijk. En ook niet: iedereen moet het zelf maar uitzoeken.

Maar: samen meer mogelijk maken. Juist in spannende tijden.